

IRODALOM.

The Education Bill of 1906 for England and Wales as it passed the House of Commons by Miss Anna Tolman Smith (Washington, Government Printing Office 1906, 48 lap).

E füzetet az amerikai «Bureau of Education» adta ki. Az angol parlamenti események, s a Bill napirenden levő tárgyalásai aktualissá teszik. Angliában az uralomra jutott liberális kormány egyik első teendője az *education bill* benyújtása volt. Ennek az új javaslatnak egyik alapvető intézkedése, hogy a sokféle és szövevényes szervezetű felekezeti iskolák helyébe egy felekezetnélküli (állami) iskolát állít és a vallásoktatást a tantervből kizárja s egy közönsnek elismerhető erkölccstannal pótolja. Birrell miniszternek ezt a javaslatát az alsóház 200 főnyi többséggel elfogadta; a felsőház azonban a lényegét érintő módosításokkal teljesen kiforgatta a javaslatot eredeti alakjából s 80 szavazat többséggel (184 közül) visszaküldte az alsóháznak. Ez Campbell-Bannermann miniszterelnök felszólalása után 228 főnyi többséggel elhatározta, hogy eleve visszautasítja a főrendiek módosításainak megvitatását és az eredeti javaslatot újabb tárgyalás végett nekik egyszerűen visszaküldi. December 19-én történt az újabb tárgyalás, melynek során a főrendek 138 szavazattal 52 ellenében ismét elfogadták a püspökök és érsekek javasolta módosításokat, melynek értelmében az iskolai vallásos nevelésben ne az állam vagy község, hanem a szülőknek akarata döntsön, jóllehet egy ideig az ellentétek kiegyenlítését remélték.

Hogy mekkora mozgalmat keltett ez az ügy, már a felsorolt adatokból is kiderül. Az esetet páratlannak minősítették, kormányválsággal és felsőház feloszlásával hozták kapcsolatba. A legvalószínűbb azonban, hogy a kormány egyelőre visszavonja javaslatát, mely voltaképpen a Balfour alkotta 1902. évi törvény következetes folyamánya. Maga a király trónbeszédjében imígy emlékezett meg az eseményről: «Sajnálom, hogy nem jöhetett létre egyetértés az elemi és középfokú oktatás reformjának kérdésében és hogy nem sikerült kiegyenlíteni az e kérdés körül felmerült ellentéteket».

Ezek az események teszik felette időszerűvé az előttünk fekvő füzetet, mely a némettel vetélkedő igazi amerikai alapossággal foglalkozik a legújabb angol közoktatásügyi törvényjavaslattal az alsóház által eredetileg elfogadott alakjában. A hangyaszorgalmú szerző, miután időrendben felsorolja az angol népoktatás fejlődésének főbb mozzanatait 1833-tól 1903-ig, a következő fejezetben számol be tárgyról: a törvényjavaslatnak eredeti és általános célja, történelmi előzmények, az 1902. évi törvény; statisztikai adatok; az 1906-iki törvényjavaslat eredeti szövege és öt főfejezetének beható ismertetése a parlamenti tárgyalások kapcsán, a fontosabb beszédek és hírlapi nyilatkozatok kivonataival. Egy négy oldalra terjedő tárgymutató zárja be a füzetet és megkönnyíti a részletkérdésekben való gyors és biztos eligazodást.

Ez a füzet még egy másik szempontból is megérdemli a tanférfiak figyelmét, amennyiben elseje a «Bureau» tanügyi kiadványai egy új sorozatának, mely «Bulletin» címmel időhöz nem kötött monografiákban fogja feldolgozni az amerikai és külföldi tanügynek napirenden levő kérdéseit. A közel jövőre a következő témákról vannak bulletinek előkészületben: a porosz kereskedelmi minisztérium bizottságának az 1904-iki kiállítás alkalmából az amerikai iskolaügyről szerkesztett jelentése; az amerikai (állami és városi) iskolarendszerekben 1904 óta beállt változások; a német kisegítő iskolák (Hilfsschulen).

Mondanunk sem kell, hogy mind a most megjelent tanulmány, mind a küszöbön levők a specialisták részére valóban becses forrásműveknek ígérkeznek, melyekkel a «Bureau» újabb hálaára kötelezte kiadványainak az egész világon szétszórt olvasóit. k/j.

*

Dr. Paul Cauer, Siebzehn Jahre im Kampf um die Schulreform.
Berlin, Weidmannsche Buchhandlung 1906. XIV. 285. l. 4. M.

Az 1900. császári konferencia és azt követőleg a középiskolák egyenjogúsítása lassú fejlődés és hosszú küzdelem eredménye. E küzdelmet tárja fel a címben idézett könyv, melynek szerzője Cauer, a klasszikus irány legelső harcosai közé tartozik és bár ő maga a régi gymnasium hive, mégis majdnem 2 évtized óta sürgette a középiskolák egyenjogúsítását, mert abból az elvből indult ki, hogy az egységes középiskola a régi gymnasiumot alapjában támadta volna meg, míg a bekövetkezendő egyenjogúsítás folytán minden középiskola a maga egyéni sajátosságait jobban kidomboríthatja és így a gymnasium sem kénytelen a reáltárgyak javára lemondani fősajátságáról, a klasszikus nyelvek intenzív tanításáról.